

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਇਕ ਜਾਣ-ਖੁਛਾਣ

ਡੌਨਲਡ ਗੁਥਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ*, ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਸੌ ਕੁ ਸਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਗੁਥਰੀ ਦੇ ਨਿਚੋੜਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਥਾਂ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਹਿਦ, ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਕੁਦੇਮੁਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ (3:2) ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (10:34)। ਚੰਗੇ ਚਰਵਾਹੇ ਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਯੂਹੰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋਕ ਹਨ।

... ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਆਇਤ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਹੀ ਭਰਪੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਸਮਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ। ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਕੁਦੇਮੁਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ 14-17 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਿਦਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ। ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਖੂਬੀ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹੈ, “ਜ਼ਿੰਦਗੀ,” “ਰੋਸ਼ਨੀ,” “ਪ੍ਰੇਮ,” “ਵਿਸ਼ਵਾਸ,” “ਮੈਂ ਹਾਂ,” ਅਤੇ “ਸੱਚਾਈ” ਵਰਗੇ ਦੂਜੇ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੱਤੀ, ਮਰਕੁਸ

ਜਾਂ ਲੂਕਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਲਹਿਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਕਮੀ। ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਹਿਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲੋਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ। ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਸਮਾਂਤਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ‘ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ’ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਕੇ, ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਕਾਨਾ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸੁਖਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੂਹ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਬੈਤਨੀਆ ਵਿਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਪਿਆਸਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ

ਲੇਖਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨੇ ਲਿਖੀਆਂ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਸੀ (1: 14)। ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ, ‘ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ’ (21:20, 24) ਉੱਥੇ ਸੀ।

ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ (2:6; 7:37; 18:28; 19:31-42)। ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ (ਹੈਕਲ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਹਾਰ, ਮਹਾਂ ਯਾਜਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਆਦਿ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ। ਗੁਥਰੀ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ:

ਇਹ [ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਰਸੂਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ] ... ਇਕ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਬੂਤ ਲਈ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਨੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਰਣਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਤੱਥ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਬਿਨਾ ਔਕੜਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਏਗਾ।^੯

ਮਕਸਦ

ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਹਰ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮਕਸਦ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖਿਆ:

ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਾਹਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਖਾਏ ਜੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ

ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਪਰ ਏਹ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਪਰਤੀਤ ਕਰੋ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹੋ ਮਸੀਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਪਰਤੀਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜੀਉਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ (ਯੂਹੰਨਾ 20:30, 31)।

ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦੇ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਵੇਖੀਏ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਵਧਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਂ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਕ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ 1934 ਵਿਚ ਮੈਨਚੈਸਟਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਜੌਨ ਰੋਲੈਂਡਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਪੈਪਰਸ ਦਾ ਭਾਗ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ 18:31-33, 37, 38 ਲਿਖਿਆ ਸੀ (1920 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ)। ਮਾਹਿਰਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੌਥਾਈ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 125ਈ. ਤਕ ਦਾ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 125ਈ. ਤਕ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਾਕਫ਼ ਸਨ। ਮੂਲ ਲੇਖ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ 90 ਅਤੇ 100ਈ. ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮਾਂਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧ

ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ³ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਵੀ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਭ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਫ਼ਤਹਿਮੰਦ ਦਾਖ਼ਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤਰਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰੇ ਲੇਖਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਫ਼ਰਕ

ਯਿਸੂ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ, ਕੁਆਰੀ ਤੋਂ ਜਨਮ, ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਅਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼, ਰੂਪ ਬਦਲਣ, ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ, ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਗਤਸਮਨੀ ਵਿਚ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ, ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉੱਪਰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੂਫ਼ਾਨ, ਯਹੂਦੀਆ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ, ਨਿਕੁਦੇਮੂਸ ਅਤੇ ਸਾਮਰੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ, ਲਾਜ਼ਰ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਣਾ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਂਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨਾਲ ਸਤਾਈ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।⁴

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਫ਼ਰਕ ਹਨ। ਖਾਸ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਆਮ ਸੇਵਕਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗਲੀਲ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਸਲੀਬ ਤੇ ਮਰਨ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ (2: 13; 5: 1; 7: 10)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਡੋਨਲਡ ਗੁਬਰੀ, *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ*, ਸੋਧਿਆ ਅੰਕ (ਡਾਊਨਰਸ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1970), 238. ²ਉਹੀ, 264. ³'ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੱਤੀ, ਮਰਕੁਸ ਅਤੇ ਲੂਕਾ ਨੂੰ ਸਮਾਂਤਰ ਇੰਜੀਲਾਂ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਿਨੋਪਟਿਕ ਗੌਸਪਲਜ਼) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਆਮ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ (ਸਮਾਂਤਰ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ *synoptic* ਦੇ ਜੋੜ *sun*, ਦੇ ਨਾਲ; *opsis*, ਵੇਖਣਾ)'' (ਡਬਲਯੂ. ਗ੍ਰਾਹਮ ਸਕ੍ਰੋਗੀ, *ਏ ਗਾਈਡ ਟੂ ਗੌਸਪਲ* [ਚਿਲਡ ਟੈਂਪਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਫ਼ਲੇਮਿੰਗ ਐਚ. ਰੈਵਲ ਕੰ., 1962], 83). ⁴ਰੋਬਰਟ ਜੀ. ਗ੍ਰੋਮਕੀ, *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਸਰਵੇ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1974), 135.